
Koronavaksinerings i utlandet blant utenlandsfødte

KORT RAPPORT

THOMAS SEVENIUS NILSEN

thomassevenius.nilsen@fhi.no

Avdeling for psykisk helse og selvmord

Folkehelseinstituttet

Forfatterbidrag: ide/design, datainnsamling, utforming, analyse og skriving.

Thomas Sevenius Nilsen er cand.philol., master i helseadministrasjon, seniorrådgiver og prosjektleder for fylkeshelseundersøkelsene.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

HANNE LØVDAL GULSETH

Område for psykisk og fysisk helse

Folkehelseinstituttet

Forfatterbidrag: ide, tolkning, revisjon og godkjenning.

Hanne Løvdal Gulseth er ph.d., lege og fagdirektør.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir å være en del av ledergruppen i det norske koronavaksinasjonsprogrammet.

ANITA DAAE

Avdeling for kommunikasjon

Folkehelseinstituttet

Forfatterbidrag: tolkning, revisjon og godkjenning.

Anita Daae er master innen ledelse (*Master of Management*) og prosjektleder for HPV-vaksine.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

THOR INDSETH

Avdeling for forskning og analyse av helsetjenesten

Folkehelseinstituttet
Forfatterbidrag: ide/design, skrivning, tolkning og godkjenning.
Thor Indseth er master i historie og avdelingsdirektør.
Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen
interessekonflikter.

BAKGRUNN

Folkehelseinstituttets statistikk over vaksinerings mot SARS-CoV-2 viser at vaksinasjonsdekning for utenlandsfødte er lavere enn for personer født i Norge. Per januar 2022 var forskjellen på 18 prosentpoeng (76 % mot 94 %). Det er antagelig flere årsaker til forskjellen. En mulig delforklaring kan være at mange har tatt koronavaksiner i utlandet som ikke er blitt registrert i Nasjonalt vaksinasjonsregister.

MATERIALE OG METODE

Folkehelseinstituttet gjennomførte i november 2021 en folkehelseundersøkelse i Viken fylkeskommune. Respondenter ble bl.a. spurt om de hadde tatt koronavaksine, om den ble tatt i Norge eller i utlandet, og om vaksiner tatt i utlandet ble meldt til norsk helsevesen. Det ble også spurt om landbakgrunn. Utvalget ble trukket fra Folkeregisteret. Undersøkelsen var nettbasert og hadde en svarprosent på 41 ($n = 108\,738$).

RESULTATER

105 010 (97 %) av respondentene hadde tatt én eller flere doser koronavaksine. Av disse hadde 724 (< 1 %) kun vaksinert seg i utlandet. Av 13 286 utenlandsfødte oppga 392 (3 %) at de kun var vaksinert i utlandet. Av disse hadde 203 (52 %) meldt fra til norsk helsevesen.

FORTOLKNING

Uregistrert utenlandsvaksinasjon forklarer i dette materialet kun en liten andel av forskjellen i vaksinasjonsdekning mellom norskfødte og utenlandsfødte.

Hovedfunn

I Folkehelseundersøkelsen i Viken i november 2021 oppga 97 % av respondentene at de hadde fått koronavaksine.

Under 1 % var kun vaksinert i utlandet.

Blant utenlandsfødte var 3 % kun vaksinert i utlandet.

Vaksine mot SARS-CoV-2 (koronavaksine) tilbys gjennom det nasjonale koronavaksinasjonsprogrammet. Målsettingene for programmet er blant annet å redusere risiko for alvorlig sykdomsforløp og død. Høyest mulig

vaksinedekning i befolkningen er derfor ønskelig (1).

Statistikk fra Folkehelseinstituttet viser at vaksinasjonsdekningen blant utenlandsfødte er lavere enn blant personer født i Norge. I januar 2022 ble det rapportert at 94 % av den norskfødte befolkningen over 18 år hadde tatt minst én dose koronavaksine (2). For utenlandsfødte var tilsvarende tall 76 %. Det er stor variasjon mellom ulike fødeland (3).

Både Folkehelseinstituttet og frivillige organisasjoner har pekt på at den lave registrerte vaksinasjonsdekningen blant utenlandsfødte kan skyldes at utenlandsfødte har tatt koronavaksine i hjemlandet uten at det er registrert i Nasjonalt vaksinasjonsregister (SYSVAK) (3, 4). Det er sannsynlig at dette spesielt kan gjelde personer fra land som har god tilgang til vaksiner og er geografisk nær Norge, og i tilfeller der det foregår en utstrakt reisevirksomhet mellom Norge og fødelandet. For eksempel kan dette gjelde personer fra Øst-Europa, som også utgjør noen av de største innvandrergruppene i Norge. Blant personer med fødeland Polen, Litauen og Latvia var registrert andel med første dose koronavaksine (per 9.1.2022) henholdsvis 47 %, 50 % og 49 % (2). Forskjellene i vaksinasjonsdekning er noe mindre når det justeres for alder, kjønn, sosioøkonomisk bakgrunn og botid (3).

Koronavaksine tatt i utlandet kan via helsetjenesten registreres i SYSVAK og vil dermed opptre i vaksinestatistikken, men det er usikkert i hvilken grad det har vært kjent i befolkningen eller blitt gjort (5). Spørsmålet er derfor om koronavaksine som utenlandsfødte har tatt i hjemlandet, og som ikke er registrert i SYSVAK, kan forklare deler av diskrepansen i vaksinasjonsdekning mellom den norskfødte og utenlandsfødte befolkningen.

Materiale og metode

Fylkeshelseundersøkelsene gjennomføres av Folkehelseinstituttet i samarbeid med fylkeskommunene (6). Undersøkelsene er hjemlet i forskrift om oversikt over folkehelsen § 7. Folkehelseinstituttet har gjennom pandemien brukt flere av disse undersøkelsene til å undersøke holdninger til vaksinasjon (7). Materialet er basert på Folkehelseundersøkelsen i Viken, som ble gjennomført i perioden 8.–26.11.2021 (8).

Spørreundersøkelsen var en nettbasert undersøkelse blant personer ≥ 18 år registrert bosatt i Viken. Utvalget ble tilfeldig trukket fra Folkeregisteret, og kontakthinformatjon ble hentet fra Kontakt- og reservasjonsregisteret. Invitasjoner ble sendt på e-post og sms. Pålogging til spørreskjemaet var ved BankID. Av 265 684 inviterte personer svarte 108 738 (41 %).

Respondenter ble spurt om de selv eller minst én av foreldrene var født i utlandet. Respondenter som svarte nei på spørsmålet, ble kodet til å være født i Norge. De som svarte ja, ble så spurt om å oppgi eget og foreldrenes fødeland. Kun respondenter som anga at de selv var født i annet fødeland enn Norge, ble definert som utenlandsfødte.

Deltakerne ble spurt om de hadde tatt koronavaksine (én, to eller tre doser), og om vaksinen var tatt i Norge, utlandet eller begge steder. I tillegg ble det spurt om dette var meldt til norsk helsevesen («norsk helsevesen» ble ikke nærmere definert). Spørsmålet ble stilt slik, snarere enn om vaksineringsregisteret i SYSVAK, siden registeret ble antatt å være lite kjent.

Resultater

Av 108 738 respondenter var 95 452 norskfødte og 13 286 utenlandsfødte. 108 281 hadde besvart spørsmål om koronavaksineringsstatus. Det var 105 010 (97 %) som svarte bekreftende på at de hadde tatt én eller flere doser med koronavaksine. Av dem var det 724 (< 1 %) som svarte at de kun var vaksinert i utlandet (tabell 1), og 409 (56 %) av de 724 svarte at de hadde meldt fra til norsk helsevesen. 290 (< 1 %) av alle som hadde tatt koronavaksine, oppga at de hadde tatt vaksine både i Norge og utlandet, og 241 (83 %) av dem hadde meldt fra til norsk helsevesen.

Tabell 1

Selvrapportert vaksinasjonsdekning for én eller flere doser koronavaksine blant deltakere i Folkehelseundersøkelsen i Viken november 2021. $n = 108\,738$.

Fødeland	Antall vaksinerte (%)	Antall kun vaksinert i utlandet (%)	Antall meldt fra til norsk helsevesen (%) ¹
Norge	92 687 (98)	332 (< 1)	206 (62)
Utlandet	12 323 (93)	392 (3)	203 (52)
Polen, Litauen og Latvia	1 326 (80)	172 (13)	78 (45)
Totalt	105 010 (97)	724 (< 1)	409 (56)

¹Blant personer som oppga at de kun var vaksinert i utlandet.

Antall utenlandsfødte som hadde tatt minst én dose koronavaksine, var 12 323 (93 %). Blant utenlandsfødte oppga 392 (3 %) å kun ha vaksinert seg i utlandet, og 203 (52 %) av dem hadde meldt fra til norsk helsevesen. For personer fra Polen, Litauen og Latvia samlet var antallet som hadde tatt koronavaksine 1 326 (80 %), og av dem var det 172 (13 %) som kun var vaksinert i utlandet. Av disse oppga 78 (45 %) å ha meldt fra til norsk helsevesen.

Diskusjon

Andelen som kun var vaksinert i utlandet, var 3 % blant utenlandsfødte. Over halvparten av disse (52 %) hadde meldt fra til norsk helsevesen. Selv om respondentene selv oppgir å ha meldt fra om vaksinasjonen til norsk helsevesen, er det usikkert om dette faktisk er blitt etterregistrert av helsepersonell i

SYSVAK og inngår i vaksinestatistikken. Graden av etterregistrering i SYSVAK vil likevel ikke endre konklusjonen vi kan trekke av resultatene våre. Fra den offisielle vaksinestatistikken er gapet i vaksinedekning mellom norskfødte (94 %) og utenlandsfødte (76 %) på 18 prosentpoeng (2). At 3 % av de utenlandsfødte er vaksinert i utlandet, vil forklare kun en brøkdel av denne forskjellen.

Utvalgets representativitet kan påvirke resultatene. Undersøkelsen har noen kjente skjevheter, som er beskrevet annet sted (8). Blant annet er yngre menn underrepresentert. Det samme gjelder menn i forhold til kvinner, mens personer med høy utdannelse er overrepresentert. I Viken er 17 % av den voksne befolkningen født i utlandet, og i vårt utvalg 12 %. Andelen som oppgir å være vaksinert i vår undersøkelse, er langt høyere enn det som er oppgitt for tilsvarende grupper på landsbasis i SYSVAK på undersøkelsestidspunktet (tabell 2) (9). Det kan tyde på utvalgsskjevhet blant både norskfødte og utenlandsfødte. Økende alder og utdannelse er begge assosiert med større vaksinevillighet (7). Den sterke seleksjonen blant utenlandsfødte henger også antagelig sammen med hvor godt de er integrert, siden undersøkelsen kun var på norsk og krevde BankID. Dette kan ha medført en overestimering av utenlandsvaksinering siden utvalget av utenlandsfødte ser ut til å ha høy vaksinevillighet. På den annen side kan det være at de mest integrerte utenlandsfødte i større grad er vaksinert i Norge, og at vi dermed underestimerer andelen utenlandsvaksinerte.

Tabell 2

Sammenstilling av vaksinasjonsdekning (%) for første dose koronavaksine blant deltakere i Folkehelseundersøkelsen i Viken i november 2021 og i befolkningen generelt som rapportert i Folkehelseinstituttets ukerapport for uke 45 (9).

Fødeland	Viken (selvrapportert)	SYSVAK (9) ¹
Norge	98	91
Utlandet	93	76
Polen	83	40
Litauen	74	41
Latvia	76	38

¹Ukerapport for uke 45 overlapper i tid med starten av fylkeshelseundersøkelsen.

Vi har tatt for oss Polen, Litauen og Latvia spesielt, fordi innbyggere derfra utgjør store innvandrergupper, ligger geografisk nær Norge, har lav vaksinedekning og er relativt godt representert i datamaterialet. Blant disse hadde en høyere andel kun tatt vaksine i utlandet, men ikke i et så stort omfang at det forklarer forskjellen i vaksinasjonsdekning mellom dem som er født i disse landene og norskfødte.

Undersøkelsen er fra Viken, og om resultatene kan generaliseres til hele Norge, er usikkert. Samtidig er Viken Norges største fylke (23 % av Norges befolkning), og variasjon i vaksinasjonsdekning mellom fylker er liten (4 prosentpoeng forskjell mellom høyeste og laveste) (2).

Artikkelen er fagfellevurdert.

REFERENCES

1. Folkehelseinstituttet. Koronavaksinasjonsprogrammet. <https://www.fhi.no/sv/vaksine/koronavaksinasjonsprogrammet>. Lest 18.1.2022.
2. Folkehelseinstituttet. Ukerapport covid-19 for uke 1 er publisert. <https://www.fhi.no/nyheter/2022/ukerapport-covid-19-for-uke-1-er-publisert/> Lest 18.1.2022.
3. Kraft KB, Godøy AA, Vinjerui KH et al. Vaksinasjonsdekning mot covid-19 etter innvandrerbakgrunn. Tidsskr Nor Legeforen 2021; 141. doi: 10.4045/tidsskr.21.0799. [PubMed][CrossRef]
4. Asvall H. Under halvparten av innvandrere fra flere østeuropeiske land er registrert som vaksinert. NRK 22.11.2021. <https://www.nrk.no/norge/under-halvparten-av-innvandrere-fra-flere-osteuropeiske-land-er-registrert-som-vaksinert-1.15740457> Lest 18.1.2022.
5. Folkehelseinstituttet. Melde til SYSVAK. <https://www.fhi.no/hn/helseregistre-og-registre/sysvak/melde-til-sysvak/> Lest 23.3.2022.
6. Folkehelseinstituttet. Fylkeshelseundersøkelser. <https://www.fhi.no/div/helseundersokelser/fylkeshelseundersokelser/> Lest 18.1.2022.
7. Nilsen TS, Johansen R, Aarø LE et al. Holdninger til vaksine, og etterlevelse råd om sosial distansering og hygiene blant innvandrere i forbindelse med koronapandemien. Rapport 2021. Folkehelseinstituttet. <https://www.fhi.no/globalassets/dokumenterfiler/rapporter/2021/holdninger-til-vaksine-og-etterlevelse-av-rad-om-sosial-distansering-og-hygiene-blant-innvandrere-i-forbindelse-med-koronapandemien-rapport-2021.pdf> Lest 18.1.2022.
8. Knapstad M, Skogen JC, Leino T et al. Folkehelseundersøkelsen i Viken 2021: Fremgangsmåte og utvalgte resultater. Rapport 2022. Bergen: Folkehelseinstituttet, 2022. https://www.fhi.no/contentassets/5f54c8c727014e3dbocc98bec9296b9a/folkehelseundersokelsen-i-viken-2021_rapport.pdf Lest 18.1.2022.
9. Folkehelseinstituttet. Ukerapport for uke 45: Fortsatt økning i innleggelser. <https://www.fhi.no/nyheter/2021/ukerapport-for-uke-45-fortsatt-okning-i->

Publisert: 27. juni 2022. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.22.0052

Mottatt 18.1.2022, første revisjon innsendt 6.4.2022, godkjent 28.4.2022.

Publisert under åpen tilgang CC BY-ND. Lastet ned fra tidsskriftet.no 23. mars 2026.